

การประชุมรัฐมนตรีเครือข่าย ความมั่นคงของมนุษย์

ครั้งที่ 8

ป ระเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีเครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์ (Human security Network - HSN) ครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 1-2 มิถุนายน 2549 ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศเครือข่ายความมั่นคงของมนุษย์ HSN ได้แก่ ไทย สโลวีเนีย เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ จอร์แดน ไอร์แลนด์ แอฟริกาใต้ ชิลี กรีซ แคนาดา และสวิตเซอร์แลนด์ ประเทศที่ไม่ส่งผู้แทนเข้าร่วม คือ คอสตาริกา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ มีผู้รับเชิญ 3 คน คือ นาย Kim Hak-Su ผู้อำนวยการบริหารของสำนักงาน ESCAP ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้อ่านสารของเลขาธิการสหประชาชาติต่อที่ประชุมรัฐมนตรี, นาย Rachid Khalikov รองผู้อำนวยการสำนัก

งานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของสหประชาชาติ (OCHA) ในนามของนาย Jan Egeland, Under secretary-General for Humanitarian Affairs และ นาย Yukio Takasu เอกอัครราชทูตด้านความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นในนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น และมีผู้สังเกตการณ์รับเชิญประกอบด้วยผู้แทนองค์การระหว่างประเทศในไทย บางองค์กร เช่น UNDP, UNHCR และ OHCHR คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย สภาทนายความไทย นักวิชาการชาวไทยและต่างประเทศ รวมทั้งผู้แทน NGOs จากไทยและต่างประเทศบางองค์กร เช่น Non-Violence International, Asian Disaster Preparedness Center, Handicap International Thailand

เรียบเรียงจากรายงานของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.พม.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ประจำประเทศไทยได้กล่าวถ้อยแถลงในพิธีเปิด
การประชุมฯ เน้นว่า ความมั่นคงของมนุษย์ต้อง
เป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปสามารถได้รับอย่างเป็น
รูปธรรมและแม้ว่าความสำคัญของแนวความคิด
ดังกล่าวจะได้รับการยอมรับในเอกสาร UN World
Summit Outcome Document แต่ HSN ยัง
คงต้องพยายามผลักดันให้มีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม
และมีความชัดเจนเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงาน
ของเครือข่ายเพื่อให้ HSN ยังคงเป็นขุมพลังที่น่า
เชื่อถือและมีประสิทธิผล ในการนี้ HSN ต้อง
เสริมสร้างความเชื่อมโยงกับทั้งภายในประเทศ
โดยการเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องความมั่ง
คั่งของมนุษย์ และภายนอกประเทศ โดยการ
ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับประเทศและกลุ่ม
ประเทศนอก HSN นอกจากนี้ ควรสนับสนุนแนว
ทางการดำเนินงานที่มีความสมดุลระหว่าง Free-
dom from want และ Freedom from fear

นาย Kim Hak-Su ผู้อำนวยการ Escap
ได้อ่านสารของเลขาธิการสหประชาชาติซึ่งเน้นว่า
การดำเนินงานของ HSN ได้ช่วยสนับสนุนการ
ดำเนินงานของ UN ที่มุ่งเสริมสร้างความอยู่ดี
กินดีของประชาชน เอกสาร World summit
Outcome Document สนับสนุนให้ประเทศ
สมาชิก UN ทราหรือและให้คำนิยามแนวความคิด
เรื่องความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความจำเป็นของ
การที่จะต้องมีการดำเนินการที่ประสานและครอบคลุม
ทั่วโลกในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ นอก
จากนี้ เลขาธิการสหประชาชาติแสดงความยินดี
ที่ HSN ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความมั่ง
คั่งด้านสุขภาพ เช่น HIV/AIDS, SARS และ
Avian Influenza รวมทั้งภัยคุกคามจากทุ่นระเบิด
สังหารบุคคล

นาย Rashid Khalikov รองผู้อำนวยการ
การสำนักงานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของ
สหประชาชาติ (OCHA) กล่าวถ้อยแถลงเน้นว่า
การส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ช่วยสนับสนุน
การดำเนินงานของ OCHA โดยตรง และชี้แจง

บทบาทและการดำเนินงานของ OCHA ในการ
ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทั้งในสภาวะ
การสู้รบและมีไข้การสู้รบ โดยได้เน้นให้ความ
สำคัญเป็นพิเศษกับภัยคุกคามใหม่ที่สำคัญต่อ
ความมั่นคงของมนุษย์จากภัยพิบัติธรรมชาติซึ่งส่ง
ผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์อย่างร้ายแรง

นาย Yukio Takasu เอกอัครราชทูต
ด้านความมั่นคงของมนุษย์ กล่าวถ้อยแถลงเน้น
บทบาทของรัฐบาลญี่ปุ่นในการส่งเสริมความมั่ง
คั่งของมนุษย์ รวมทั้งแจ้งดำริของญี่ปุ่นที่จะจัดตั้ง
Friends of Human Security (FHS) ซึ่งจะไม่มี
ระบบสมาชิก แต่เป็นการรวมกลุ่มประเทศที่ให้
ความสำคัญกับเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ และ
ญี่ปุ่นหวังว่าจะร่วมมือกับ HSN เพื่อส่งเสริมความ
ร่วมมือของมนุษย์ รวมทั้งหวังว่าประเทศสมาชิก
HSN จะสนใจเข้าร่วม FHS ด้วย

วิวัฒนาการของแนวความคิดความมั่ง
คั่งของมนุษย์ได้มีการทบทวนพัฒนาการนับตั้งแต่
แนวความคิดดังกล่าวได้รับการนำเสนออย่างเป็นทางการ
ในลักษณะ distinctive concept เป็น
ครั้งแรกใน UNDP Human Development
Report ปี 2537 และเห็นว่าแนวความคิดนี้ได้รับ
การยอมรับอย่างกว้างขวางเพิ่มมากขึ้นทั่วโลก
รวมทั้งในกรอบ UN แม้ว่าจะมีความเห็นที่แตกต่าง
กันในเรื่องคำนิยามก็ตาม และมีความเห็นว่
ความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้ยังต้องมีการ
ตกผลึกมากขึ้น ดังนั้น HSN ควรมีบทบาทนำใน
การเสริมสร้างความตระหนักในเรื่องนี้ยิ่งขึ้นต่อไป
ทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายใน
ประเทศ โดยส่งเสริมการทราหรือเกี่ยวกับแนวความ
คิดนี้มากขึ้น โดยการทราหรือควร focused และ
policy-oriented รวมทั้งควรสนับสนุนการสร้าง
เครือข่ายระหว่างหุ้นส่วนต่างๆ ทั้งในระดับภายใน
ประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงเครือข่าย
นักวิชาการ และสนับสนุนโครงการที่เป็นรูปธรรม
เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในทุกระดับมาก
ขึ้น

การหารือเพื่อผลักดันความร่วมมือระหว่าง HSN ในเฉพาะด้าน

(1) ทุ่นระเบิดสังหารบุคคลไทยได้เน้นความสำคัญของความเชื่อมโยงระหว่างการจัดทุ่นระเบิดกับการพัฒนา ปัญหาอุปสรรคที่รัฐบาลไทยบางประเทศประสบในการอนุวัติพันธกรณีตามอนุสัญญาจัดทุ่นระเบิดฯ และเสนอให้พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาทุ่นระเบิดสำหรับภูมิภาคต่างๆ รวมถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย นอกจากนี้ที่ประชุมฯ เห็นควรให้ HSN มีการหารืออย่างใกล้ชิดเพื่อพิจารณาว่าจะสามารถดำเนินการร่วมกันได้อย่างไรเพื่อสนับสนุนการอนุวัติอนุสัญญา Mine Ban Convention และมีข้อเสนอให้ประธานใหม่คือสโลวีเนีย จัดการหารือระหว่าง HSN ในช่วงการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา Mine Ban Convention ครั้งที่ 7 ซึ่งกำหนดจะมีขึ้นที่นครเจนีวาระหว่างวันที่ 18-22 กันยายน 2549

(2) โรคติดต่อร้ายแรง ที่ประชุมฯ ได้แสดงความชื่นชมการดำเนินการของไทยเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคระบาด เช่น HIV/AIDS, SARS และ Avian Flu และเห็นด้วยว่าประเทศสมาชิก HSN ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้นในเรื่องเหล่านี้ เช่น การผนวกแง่มุมด้านความมั่นคงของมนุษย์ในทุกระดับของการวางแผนและอนุวัตินโยบายและแผนงานเพื่อจัดการกับปัญหาโรคติดต่องด่งกล่าว การแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ที่ดีระหว่างประเทศ เป็นต้น

(3) ด้านการพัฒนา/การด้ามนุษย์ ที่ประชุมฯ ชื่นชมการดำเนินการของไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการพัฒนาโดยดุง และเห็นด้วยว่า HSN ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะไตรภาคีกับประเทศนอกกลุ่ม เพื่อให้เป้าหมายตาม MDGs บรรลุผล นอกจากนี้ สำหรับการด้ามนุษย์ ที่ประชุมฯ เห็นด้วยว่าควรมีความร่วมมือระหว่างกัน

มากขึ้น และให้ความสำคัญต่อการผนวกแง่มุมเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ที่เน้นความสำคัญของการป้องกันปัญหาและ victim-centered

การหารือกับผู้แทนองค์การระหว่างประเทศและภาคประชาสังคม ทั้งจากไทยและต่างประเทศ โดยประเด็นที่ได้มีการหยิบยกได้แก่

- เรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษา มีข้อเสนอให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ผ่านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษาทั้งภายในประเทศ และระดับภูมิภาค

- อารุขนาดเล็ก มีข้อเสนอให้รัฐบาลประเทศสมาชิก HSN สนับสนุนให้มีการหารืออย่างกว้างขวางมากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ อย่างครอบคลุม รวมถึงการหารือเรื่องการจัดทำความตกลงเพื่อควบคุมเกี่ยวกับเรื่องการค้าอาวุธขนาดเล็กและเบาด้วย

- ภัยพิบัติธรรมชาติ มีข้อเสนอให้ HSN ผนวกเรื่องนี้ในแผนงานของ HSN ด้วย รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันและการจัดการกับปัญหา ตลอดจนการส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจในเรื่องนี้

- HIV/AIDS มีข้อเสนอให้ HSN ส่งเสริมให้มีการผนวกแง่มุมด้านความมั่นคงของมนุษย์ในทุกระดับของการวางแผนและอนุวัติแผนงานที่เกี่ยวข้องกับ HIV/AIDS กำหนดตัวชี้วัดด้านความมั่นคงของมนุษย์ในด้านนี้ และประเมินการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

การหารือ Ministerial Retreat โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศประจำประเทศไทยเป็นประธานการหารือ Closed session ซึ่งผู้เข้าร่วมประกอบด้วยหัวหน้าคณะผู้แทน HSN+1 เพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของ HSN และแนวทางการดำเนินงานในอนาคต สรุปประเด็นสำคัญของการหารือได้ดังนี้

(1) การประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา เห็นว่า HSN ได้มีส่วนช่วยผลักดันให้ประชาคมระหว่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการมองความมั่นคงโดยเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง รวมทั้งผลักดันให้มีความคืบหน้าในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ในการเจรจาต่างๆ ในกรอบเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น การรณรงค์ในเรื่องการจัดทุนระเบิดสังหารบุคคล และการปฏิรูปสหประชาชาติ เป็นต้น และควรจะดำเนิน advocacy role ดังกล่าวอย่างแข็งขันต่อไป และแม้ว่าบางประเด็น เช่น ทุนระเบิด อาจไม่ใช่เรื่องที่คนสนใจมาก แต่เป็นประเด็นที่สำคัญและกระทบความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่ง HSN ควรที่จะพยายามผลักดันให้มีความคืบหน้าและให้ประชาคมระหว่างประเทศให้ความสนใจมากขึ้นต่อไป นอกจากนี้ HSN ควรพยายามเชื่อมโยงการดำเนินงานกับระดับภายในประเทศและท้องถิ่นให้มากขึ้นสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายกับทุกภาคของสังคม ตลอดจนสนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นด้วย

(2) การขยายขอบเขตการดำเนินงานของ HSN มีความเห็นที่แตกต่างกันในตอนต้น โดยบางประเทศค่อนข้าง cautions กับการขยายประเด็นที่ HSN ควรพิจารณาเพราะเกรงว่าจะทำให้ HSN สูญเสีย focus แม้ว่าจะยอมรับว่าบางประเด็นที่มีการหยิบยกในช่วง International Symposium โดยเฉพาะเรื่องภัยพิบัติธรรมชาติ นั้นเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญและกระทบความมั่นคงของมนุษย์ก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เห็นด้วยว่า HSN ควรพยายามรักษา focus ในการดำเนินงานได้ เพราะอาจมุ่งพิจารณาเฉพาะบางด้านของประเด็นที่ HSN สามารถมี value-added ได้

(3) รูปแบบการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส และการประชุมรัฐมนตรี HSN มีความเห็นว่า HSN ก่อตั้งมา 8 ปีแล้ว จำเป็นต้องปรับวิธีการดำเนินงานในบางด้านเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หลายเรื่องที่ทำเนียบการตามแผน

งานมีลักษณะเป็นการดำเนินการตาม Routine ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องพิจารณาในระดับรัฐมนตรี และโดยที่ปัจจุบันมีประเด็นที่ท้าทายความมั่นคงของมนุษย์หลายเรื่องซึ่ง HSN ควรต้องให้ความสนใจด้วย ดังนั้น การประชุมรัฐมนตรีอาจเน้นเฉพาะ 1-2 เรื่องที่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งประธาน HSN เห็นว่ามีความเร่งด่วนและสำคัญ ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่อยู่/หรือไม่อยู่ภายใต้แผนงาน HSN ก็ได้ การหารืออาจ inclusive มากขึ้นโดยเชิญประเทศอื่นๆ นอก HSN ที่มีความสนใจในประเด็นดังกล่าวเข้าร่วมด้วย

(4) การจัดตั้ง Troika ไทยส่งมอบตำแหน่งประธาน HSN ต่อให้สโลวีเนีย อย่างไรก็ดี ที่ประชุมเห็นชอบให้อดีตประธาน (ไทย) ประธานปัจจุบัน (สโลวีเนีย) และประธานต่อไป (กรีซ) ร่วมมือกันเพื่อผลักดันการดำเนินงานของ HSN ตลอดช่วงปีหน้าด้วย นอกจากนี้ ที่ประชุมฯ แสดงความยินดีที่ไอร์แลนด์เสนอตัวที่จะเป็นประธาน HSN สำหรับช่วง มี.ย.2551-พ.ค.2552 ภายหลังจากสโลวีเนียและกรีซซึ่งจะดำรงตำแหน่งระหว่าง มี.ย.2549-พ.ค.2550 และมี.ย.2550-พ.ค.2551 ตามลำดับ

(5) การขยายจำนวนประเทศสมาชิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แจ้งให้ที่ประชุมฯ ทราบว่า ที่ประชุมรัฐมนตรี HSN ครั้งที่ 7 เห็นชอบให้รองรับการรับประเทศจากภูมิภาคที่ over-represented แต่ยังคงพิจารณาประเทศจากภูมิภาคที่ under-represented ได้แก่ เอเชีย และแอฟริกา และในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งประธาน HSN ได้ทบทวามมองไกลๆ แต่ยังไม่ได้รับการยืนยันตอบรับจากประเทศดังกล่าว

(6) การจัดตั้ง Friends of Human Security ที่ประชุมฯ ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดตั้ง Friends of Human Security (FHS) และเห็นว่า HSN ควรติดตามการดำเนินงานของ FHS อย่างใกล้ชิดและพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมซึ่งกันและกัน